

Samfunnsplanlegging og folkehelse

Forfatter

Elin Mordal

Bakgrunn

Samfunnet har et ansvar for å gjøre de helsemessige sunne valgene lettere og de helsenedbrytende valgene vanskeligere. Folkehelseloven har blant annet som formål å styrke folkehelsen og redusere sosiale forskjeller i helse. Et interessant spørsmål er hvordan dette gjenspeiler seg i kommunene, hvor ansvaret for folkehelsearbeidet er størst. Folkehelsearbeidet skal styrkes gjennom forankring i planarbeid på kommunenivået. For små kommuner kan det å utarbeide en oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer som skal gå inn som grunnlag for prioriteringer være utfordrende på grunn av begrensede ressurser i form av kompetanse og små fagmiljøer.

Mål og metode

Studien har tatt sikte på å finne ut hvordan og i hvilken grad strategier og målsettinger for folkehelsearbeid kommer til uttrykk i ulike kommunale planer i Aukra kommune.

Grunnlaget for dataene i studien er en dokumentanalyse av planverket i Aukra kommune. Den overordnede kommuneplanens samfunnsdel, arealplanen og ulike kommunedelplaner er blitt inkludert og analysert. Til slutt ble økonomiplanen studert med det formål å vurdere om det var handlingsrom til å gjennomføre de målsettingene som ble presentert i de andre kommuneplanene. Alle planene ble først lest i sin helhet for å få en oversikt over planverket i kommunen. Deretter ble planene lest med tanke på folkehelsearbeidet. Planene

ble analysert med fokus på strategier og målsettinger rettet mot folkehelse temaet. Funnene ble sortert i kategoriene levekår, sosialt miljø, fysisk miljø og levevaner.

Resultater

Kommunen har et gjennomgående tverrsektorielt fokus på folkehelse fra den overordnede samfunnsdelen av planverket til kommunedelplanene. Noen områder har fått større oppmerksomhet enn andre, og det gjelder særlig fysisk aktivitet, sosiale møteplasser og det rusforebyggende arbeid. Når det gjelder fokus på levekår og de mer bakenforliggende årsakene til sosial ulikhet i helse, ser det ut til at kommunen foreløpig befinner seg i startgroppen. Det kommer fram at det rådende synet på folkehelse er kommunen som tilrettelegger for at innbyggerne selv skal kunne ta ansvar for helsemessige riktige valg.

Konklusjon

Aukra kommune er bevisst på at folkehelse må inn i samfunnsplanleggingen og at dette er en viktig faktor for hvordan innbyggerne i kommunen har det. Utfordringen ser ut til å være å nå de målgruppene som i størst grad kan ha nytte av mer kunnskap, tilrettelegging og tjenestetilbud for å fremme helse og forebygge sykdom. Med utgangspunkt i det omfattende ansvaret kommuner har for folkehelsearbeidet, bør målsettinger og strategier for folkehelse synliggjøres på en mer systematisk måte i planverket i kommunen.